

CZU: 159.9.07:159.924.7(478)

MITURILE CĂSNICIEI ÎN RELAȚIILE MARITALE – UN STUDIU EMPIRIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Cristina DOLINSCHI

Universitatea de Stat din Moldova

În prezentul articol vom analiza miturile căsniciei în cuplurile maritale din Republica Moldova. Miturile din acest studiu se centrează pe mai multe segmente ale vieții de familie, printre care menționăm rolul copiilor în familie, relațiile sexuale, beneficiile pe care bărbații și femeile le au în căsătorie, conviețuirea etc. Rezultatele cercetării indică diferențele de gen (bărbați/femei) în evaluarea miturilor propuse pentru analiză.

Cuvinte-cheie: *cuplu marital, diferențe gender, mit, căsnicie, credință.*

THE MYTHS OF MARRIAGE IN MARITAL RELATIONSHIPS: AN EMPIRICAL STUDY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The present article concerns the analysis of the marriage myths in marital couples in the Republic of Moldova. Myths in this study focus on several segments of family life, including the role of children in the family, sexual relationships, the benefits that men and women have in marriage, cohabitation, etc. Research results indicate gender differences (male/female) in assessing myths proposed for analysis.

Keywords: *myth, marital couple, gender differences, marriage, belief.*

Introducere

Cuplul marital reprezintă o entitate sinergetică multidimensională și complexă. Tendințele actuale impuse de societate în domeniul relațiilor maritale contribuie la apariția unor noi provocări în diada conjugală. Comportamentul de relaționare între soți este în mare măsură reglat și influențat de modelul sociocultural promovat sau valorizat în mediul de apartenență. În plus, credințele inoculate de mediul social sunt transpuse în interacțiuni cu parteneri de cuplu, creând anumite așteptări, opinii irealiste cu privire la evoluția relației și calitatea acesteia. Un mit reprezintă o credință care este larg deținută în ciuda dovezilor copleșitoare că nu este adevărat, fiind o elaborare a conștiinței colective. În mod specific, miturile despre căsnicie pot favoriza schimbări în atitudinile față de căsătorie, precum și în comportamentul marital. Miturile contribuie la dezvoltarea unor expectanțe reciproce în diada maritală, totodată făcând posibilă și apariția unor disensiuni și conflicte între parteneri în cazul neconcordanței acestor mituri. În acest context, este importantă cunoașterea miturilor căsniciei pentru asigurarea unei funcționalități optime a cuplului marital.

Metodologie

Scopul cercetării constă în determinarea din perspectivă de gen a diferențelor cu privire la miturile căsniciei în cuplurile maritale din Republica Moldova. Eșantionul experimental constă din 100 de cupluri maritale, cărora le-au fost prezentate o listă de 10 mituri despre căsnicie (Tab.1), după D.Popenoe și B.Whitehead [1]. Subiecții experimentali au avut posibilitatea să evalueze dacă itemii prezentați sunt adevărați sau falși. În Tabelul 1 prezentăm cele 10 mituri despre căsnicie care au fost analizate în cadrul cercetării noastre.

Tabelul 1

Nr. ord.	Denumirea mitului
1.	Bărbații au beneficii mai mari în urma căsătoriei decât femeile.
2.	De obicei, copiii contribuie la îmbunătățirea stării de fericire a cuplului și îi apropie pe cei doi parteneri.
3.	Cheia succesului unei căsnicii de durată este norocul și dragostea adevărată.
4.	Cu cât o femeie este mai instruită, cu atât șansele ei de a se căsători scad.
5.	Cuplurile care locuiesc împreună înainte de căsătorie și astfel au posibilitatea de a testa cât de mult se potrivesc unul cu celălalt au șansa să întemeieze căsnicii mult mai durabile și fericite decât ceilalți.
6.	Oamenii nu se pot aștepta la căsnicii pe viață așa cum se întâmpla în trecut, deoarece astăzi trăim mai mult și mai intens.

7.	Căsătoria face ca femeile să fie puse în fața unui risc mai ridicat de violență domestică decât dacă ar rămâne singure.
8.	Persoanele căsătorite au o viață sexuală mai puțin satisfăcătoare și fac sex mai puțin decât persoanele singure.
9.	Conviețuirea este ca și o căsătorie, dar fără acea „bucată de hârtie”.
10.	Din cauza ratei crescute a divorțurilor, care elimină căsniciile nefericite, persoanele care rămân căsătorite sunt mai fericite în viața de cuplu decât cele din trecut, care rămâneau blocate într-un mariaj, oricât de nefericit era acesta.

Rezultate și discuții

Vom prezenta în continuare rezultatele obținute de către participanții în cadrul acestui studiu. Datele procentuale sunt reflectate în Tabelul 2.

Tabelul 2

	Bărbați		Femei	
	adevărat	fals	adevărat	fals
Mitul 1	34%	66%	69%	31%
Mitul 2	81%	19%	78%	22%
Mitul 3	82%	18%	80%	20%
Mitul 4	38%	62%	44%	56%
Mitul 5	46%	54%	50%	50%
Mitul 6	52%	48%	61%	39%
Mitul 7	37%	63%	43%	57%
Mitul 8	47%	53%	51%	49%
Mitul 9	45%	55%	39%	61%
Mitul 10	46%	54%	51%	49%

În baza datelor prezentate se observă că la **mitul 1** s-au obținut următoarele rezultate: bărbații consideră această afirmație adevărată în proporție de 34%, iar femeile – de 69%. Diferențele care s-au obținut denotă că există anumite segmente relaționale problematice, astfel încât femeile consideră că obțin mai puține beneficii decât bărbații în mariaj. Posibilele cauze în acest sens ar fi: împărțirea deficitară a responsabilităților casnice, conflictul muncă-familie, resurse financiare limitate etc. Astfel, valoarea cumulativă a acestor cauze contribuie la scăderea nivelului de satisfacție conjugală resimțită de către soție, cu o accentuare a dezavantajelor în căsnicie.

Deși există o multitudine de cercetări care relevă beneficii mai mari pentru bărbați în căsnicie decât pentru femei, este important să menționăm că de-a lungul timpului s-au schimbat considerabil rolurile maritale ale bărbaților și ale femeilor. Astfel, studiile recente realizate de către Musick și Bumpass (2012), Ross (1995), Soons (2009), Williams (2003), Zimmerman și Easterlin (2006) identifică diferențe de gen nesemnificative privind avantajele pe care le obțin cei doi parteneri conjugalți în sănătatea mintală și bunăstarea psihologică [2]. Este indiscutabil faptul că mariajul influențează nivelul de sănătate al ambilor parteneri maritali, fapt demonstrat și de studiile lui Johnson (2000), Kaplan și Kronick (2006), Schoenborn (2004), Waite și Gallagher (2000) [3]. În cercetările mai timpurii, Anson (1989) și Umberson (1987) susțin ideea că mariajul reglementează conduita persoanelor, totodată încurajând comportamentele sănătoase [4].

Căsnicia are beneficii nu doar asupra sănătății, ea are și alte avantaje [5, p.321]: creșterea resurselor economice (Lupton și Smith, 2003; Whaite și Lehrer, 2003); oferirea suportului psihologic și social (Cudrona, 1996); rețele sociale mai interdependente și extinse (Keans și Leonard, 2004); integrare socială (Umberson, 1987) sau suport pentru stilul de viață sănătos (Umberson, 1987).

Fremont (1993) precizează o serie de „nevoi de întâmpinare”, atât feminine, cât și masculine, de a căror satisfacere în cuplul marital depinde continuitatea și maturitatea relației erotice [6] Astfel, putem concluziona că fiecare partener are nevoile sale în căsnicie și, respectiv, trebuie să se pună accent pe satisfacerea acestora. Spre exemplu, nevoile femeii se rezumă la nevoia de siguranță, nevoia de cămin și dorința de a avea copii, cărora să le creeze un mediu plăcut, iar nevoile bărbaților țin de nevoia de respect și apreciere a Eu-lui, nevoia de confort fizic și psihosexual.

Analizând în continuare prevalența miturilor la subiecții experimentali, observăm o similaritate procentuală din perspectivă de gen la **mitul 2**. Astfel, 81% bărbați și 78% femei consideră că, de obicei, copiii contribuie la îmbunătățirea stării de fericire a cuplului și îi apropie pe cei doi parteneri. Rezultatele înalte obținute vin în corelație cu alte studii (Edin și Kefalas, 2005), care demonstrează credibilitatea crescută a persoanelor cu privire la rolul pozitiv pe care îl au copiii în calitatea conjugală; la fel, potrivit lui Belsky (1985), multe cupluri cred că venirea pe lume a unui copil nu le va schimba relația [7].

În mod specific, existența copiilor interferează cu viața conjugală și partenerii maritali îndeplinesc deja două roluri în cadrul familiei: rolul marital și rolul parental. În acest sens, pot apărea diferite disensiuni care afectează relația dintre cei doi parteneri; spre exemplu, soțul poate învinovăți soția de lipsă de atenție, de neîndeplinirea sarcinilor casnice și focusarea exclusivă pe copil, discrepanțe în modul de educare a copiilor etc. Spre exemplu, Doss *et al.* (2009) menționează că nașterea primului copil are un efect negativ asupra satisfacției maritale, iar Carter și McGoldrick (1999) susțin că în perioada de tranziție la statutul de cuplu parental se înregistrează cea mai ridicată rată a divorțurilor și cele mai mari dificultăți în mariaj [8]. Totodată, am putea spune că deși apariția unui copil poate să-i îndepărteze pe cei doi parteneri maritali, totuși îi apropie rolurile parentale pe care trebuie să le exercite. Problemele care vin odată cu apariția copiilor pot fi soluționate prin găsirea unui consens în educarea lor, prin participarea întregii familii în diverse activități.

Rezultate similare am obținut și la **mitul 3**, care este unul dintre cele mai persistente. Majoritatea bărbaților (82%) și a femeilor (80%) consideră că cheia succesului unei căsnicii de durată este norocul și dragostea adevărată. Relația maritală prin caracterul său evolutiv și dinamic implică o serie de factori care asigură buna funcționalitate a cuplului. Astfel, nu putem limita succesul unui mariaj doar la noroc și dragostea adevărată. Succesul unei căsnicii poate fi exprimat printr-un anumit nivel al calității maritale raportat la satisfacția și stabilitatea diadei conjugale. În acest context, este de menționat modelul propus de către Halford (2001) care rezumază într-un mod euristic literatura extensivă privind predictorii satisfacției și stabilității în cuplu [9]. Astfel, după Halford (2001), există patru categorii mari de variabile cu impact asupra satisfacției și stabilității conjugale: 1) variabilele contextuale; 2) evenimentele din viață; 3) caracteristicile individuale; 4) procesele adaptative în cuplu.

Analizând în continuare prevalența miturilor despre căsnicie la persoanele căsătorite din Republica Moldova, observăm că la **mitul 4** se atestă diferențe intragrupale la soți: aproximativ 2/3 din bărbați (62%) consideră că nu există o corelație între nivelul de instruire a femeii și șansele acesteia de a se căsători. Spre deosebire de bărbați, 56% femei susțin că această afirmație este falsă. În zilele noastre există o tendință accentuată în rândul femeilor de a obține studii superioare. În consecință, s-a majorat considerabil vârsta la care femeile se căsătoresc, vârsta la care apare primul copil. Totodată, studiile în domeniul familial [10,11] demonstrează că nivelul de instruire al femeilor are impact pozitiv: în primul rând, cresc șansele femeii de a se căsători; în al doilea rând, crește semnificativ calitatea maritală.

La **mitul 5** s-au obținut diferențe nesemnificative dintre bărbați și femei: au răspuns afirmativ 46% bărbați și 50% femei. Acest lucru denotă că jumătate din respondenți, atât femei, cât și bărbați, consideră că coabitarea înainte de mariaj contribuie la testarea reciprocă a partenerilor, totodată crescând șansa ca ei să întemeieze căsnicii mult mai durabile și fericite.

Numeroase cercetări (Booth și Johnson, 1988; DeMaris și Leslie, 1984; James și Beattie, 2012; Stanley *et al.*, 2004; Tach și Halpern-Meekin, 2009; Thomson și Colella, 1992; Woods și Emery, 2002; James și Beattie, 2012; Tach și Halpern-Meekin, 2009) au constatat că conviețuirea premaritală este asociată cu o calitate și stabilitate maritală inferioară [12]. Potrivit lui Kennedy și Bumpass (2011), există o probabilitate mai mare ca relațiile de conviețuire să se încheie prin separare [13]. Mai mult ca atât, Binstock și Thornton (2003) au demonstrat că mariajele precedate de coabitare se pot confrunta cu o creștere de 65% a probabilității divorțului; totodată, în cercetarea sa Vespa (2014) menționează că partenerii care conviețuiesc împreună raportează mai puțin planurile de a se căsători cu partenerul lor, iar coabitarea în serie este în creștere [14].

La **mitul 6** am obținut rezultate similare în grupul de bărbați (52% confirmă acest mit, iar 48% infirmă acest lucru). În comparație cu bărbații, femeile au obținut următoarele rezultate: 61% sunt de acord cu acest mit, iar 39% consideră că este fals. Cherlin (2004) menționează că deși numărul persoanelor care se căsătoresc este în scădere, totuși dorința și intenția oamenilor de a se căsători persistă [15]. În societatea contemporană,

comportamentul marital este guvernat preponderent de preocupările ambilor parteneri și mai puțin de normele legale și sociale. Spre exemplu, potrivit lui Coontz (2004), nu este mai necesar să fii căsătorit pentru a fi privit ca un adult, pentru a achiziționa bunuri sau pentru a avea statut în termeni legali pe o arenă socială [16]. Durabilitatea căsniciilor este asigurată preponderent prin reciprocitatea ambilor parteneri maritali, prin disponibilitatea acestora de a dezvolta relația și prin formarea unor abilități adaptative în cuplu.

Mitul 7 face o legătură între căsătorie și riscul de violență domestică. Doar 37% bărbați consideră că femeile căsătorite sunt mai predispuse la riscul de violență domestică. În schimb, la femei s-au obținut 43%. Femeile căsătorite sunt mai reticente în relatarea cazurilor de violență și, din aceste considerente, rata violenței este înregistrată în cazul femeilor divorțate, separate și al văduvelor. La nivel mondial, există studii care demonstrează că femeile într-o relație de coabitare au raportat de aproape 4 ori mai mult leziuni fizice mai grave în comparație cu femeile căsătorite [17]. Iar în Canada, femeile angajate în relații de concubinaj au fost predispuse de 9 ori mai mult spre leziuni fatale din partea partenerului conjugal, comparativ cu femeile căsătorite [18,19].

Relațiile sexuale reprezintă o dimensiune importantă în construirea, dezvoltarea și menținerea unui nivel optim al calității maritale. Conform datelor din Tabelul 1 (**mitul 8**), putem conchide că aproximativ jumătate din grupul bărbaților (47%) sunt de acord cu ideea că persoanele căsătorite au o viață sexuală mai puțin satisfăcătoare și fac sex mai puțin decât persoanele singure. În mod similar, aproape același rezultat l-au obținut și femeile (51%). Potrivit lui Blanchflower și Oswald (2004), Cheng și Smyth (2015), Michael *et al.* (1994), Muise *et al.* (2016), sexul este mai frecvent asociat cu niveluri mai înalte de bunăstare și fericire [20]. Luând în considerare faptul că cei căsătoriți sunt mai fericiți decât cei necăsătoriți, putem afirma că nivelul calității relațiilor sexuale la partenerii maritali este la un nivel mai înalt. În plus, s-a demonstrat că la persoanele căsătorite în medie frecvența sexuală este mai mare decât la cele necăsătorite [21]. Importantă este și legătura emoțională ca element indispensabil al relațiilor sexuale. Astfel, sexul devine un simbol al uniunii celor doi parteneri maritali.

Astăzi asistăm la o dezinstituționalizare a căsătoriei, tot mai multe persoane pledând pentru o altă formă a relației diadice – coabitarea, care în contextul contemporan schimbă cursul vieții de familie. Studiul nostru demonstrează că 45% bărbați și 39% femei consideră că conviețuirea este ca și o căsătorie, dar fără acea bucată de hârtie (**mit 9**). În schimb, 55% bărbați și 61% femei sunt adepții unui mariaj legalizat. E de menționat faptul că femeile au raportat o tendință mai accentuată de a fi angajată într-o relație maritală decât într-o relație de concubinaj.

Numeroasele studii realizate de către Brown și Booth (1996), Nock (1995), Skinner, Bahr, Crane și Call (2002) elucidează avantajele căsătoriei oficiale față de relația de coabitare, prin raportarea unui nivel mai ridicat al calității relaționale la cuplurile căsătorite [22]. Spre exemplu, Myers (1999) a determinat că oamenii căsătoriți sunt mai fericiți decât cei singuri și cei care trăiesc în conviețuire [23]. Potrivit lui Cherlin (2004) și Nock (1995), deși conviețuirea a devenit mai frecventă, ea rămâne o instituție incompletă, în care nici rolurile, nici așteptările partenerilor nu sunt clar definite și partajate în general; dezavantajele concubinajului au fost prezentate în cercetările lui Brown (2003, 2004), Brown și Booth (1996), Nock (1995), Skinner (2002), Stafford, Kline și Rankin (2004), Stanley, Whitton și Markman (2004), Thomson și Colella (1992): persoanele care locuiau în concubinaj erau mai nemulțumite de relațiile lor, percepeau un nivel mai scăzut de corectitudine, se confruntau cu mai multe dezacorduri și conflicte, inclusiv acte de violență și manifestau mai multă neîncredere în stabilitatea relației existente [24].

Problema divorțurilor în Republica Moldova este una extrem de actuală, luând în considerare faptul că datele prezentate de Serviciul Stării Civile arată că în anul 2017 s-au căsătorit 20.000 de cupluri, cu circa 2000 de căsătorii mai puține decât în 2016. În 2017 au fost înregistrate 9000 de divorțuri. Conform studiului nostru, 54% bărbați și 49% femei consideră că, din cauza ratei crescute a divorțurilor, care elimină căsniciile nefericite, persoanele care rămân căsătorite sunt mai ferice în viața de cuplu decât cele din trecut, care rămâneau blocate într-un mariaj, oricât de nefericit era acesta (**mitul 10**). Nivelul general de fericire într-o căsnicie nu a crescut și poate chiar este într-o ușoară scădere în ultimii ani. Indiferent de perioadă, persoanele căsătorite se confruntă cu o serie de perturbatori ai calității relaționale: nepregătirea pentru viața de familie, slaba dezvoltare a capacităților de comunicare, conflictul muncă-familie, prioritizarea defectuoasă a valorilor familiale etc. În timp, s-a format o altă percepție a divorțului, oferindu-i conotații mai acceptabile în viața socială.

Concluzii

Generalizând cele relatate, putem concluziona că mariajul reprezintă o formă fluidă și variabilă a relaționării partenerilor conjugalii. O bună cunoaștere și comprehensiune a miturilor în căsnicie contribuie la prefigurarea structuralității și dinamicii atât a relațiilor maritale, cât și a celor premaritale. Stabilirea corectă a priorităților de dezvoltare relațională este una dintre principalele sarcini ale diadei conjugale cu accent pe formarea unei identități maritale și consolidarea mariajului ca o zonă de siguranță.

Referințe:

1. Apud BROWN, S. *Relationship quality among cohabiting versus married couples*. National Center for Family & Marriage Research. Working Paper Series, July 2014.
2. STEINBERG SCHONE, B., WEINICK, R. Health-related behaviors and the benefits of marriage for elderly persons. In: *The Gerontologist*, 1998, no 5, p.618-627.
3. Ibidem.
4. Ibidem.
5. MONIN, J.K., CLARK, M. Why do men benefit more from marriage than do women? Thinking more broadly about interpersonal processes that occur within and outside of marriage. In: *Sex Roles*, 2011, vol.65, p.320-326.
6. ZLATE, M. *Psihologia vieții cotidiene*. Iași: Polirom, 1997, p.181.
7. Apud JOHNSON, M. *Mari mituri despre relațiile intime: întâlniri amoroase, sex și mariaj*. București: Trei, 2018, p.209.
8. Ibidem, p.210.
9. NOLLER, P., FEENEY, J. *Understanding marriage: developments in the study of couple interaction*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002, p.495.
10. LEFGREN, L., MCINTYRE, F. The Relationship between women's education and marriage outcomes. In: *Journal of Labor Economics*, 2006, vol.24, p.787-830.
11. WAITE, L., GALLAGHER, M. *The Case for marriage: why married people are happier, healthier and better off financially*. New York: Doubleday, 2000.
12. Apud BROWN, S. *Op. cit.*
13. Ibidem.
14. Ibidem.
15. PARKER, R. Perspectives on the future of marriage. In: *Family Matters*, 2005, no72, p.78-82.
16. Ibidem.
17. SALARI, S., BALDWIN, B. Verbal, physical and injurious aggression among intimate couples over time. In: *Journal of Family Issues*, 2002, no23, p.523-550.
18. SHACKELFORD, T. Cohabitation, marriage and murder. In: *Aggressive Behavior*, 2001, no27, p.284-291.
19. WILSON, M., DALY, M., WRIGHT, C. Uxoricide in Canada: demographic risk patterns. In: *Canadian Journal of Criminology*, 1993, vol.35, p.263-291.
20. LOEWENSTEIN, G., KRISHNAMURTI, T., KOPSIC, J., MCDONALD, D. Does increased sexual frequency enhance happiness? In: *Journal of Economic Behavior & Organization*, 2015, vol.116, p.206-218.
21. Ibidem.
22. Apud BROWN, S. *Op. cit.*
23. Ibidem.
24. Ibidem.

Date despre autor:

Cristina DOLINSCHI, doctorandă, Școala doctorală *Psihologie și Științe ale Educației*; lector universitar, Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: crisdolinsk@mail.ru

Prezentat la 25.10.2018